

LECTOR VAN GEEL

DE ORDE IN ORDE VERNIEUWD

Paul van Tongeren, 14 februari 2011

BOEK

Theorie, toepassing en voorbeelden

Er wordt veel en helder theorie bijgehaald, uitgelegd en toegepast. Benaderingen zijn psychologisch, gedragsmodificatie en systeem.

Alhoewel volgens mij de twee laatste ook psychologisch zijn.

Er worden veel voorbeelden genoemd.

De voorbeelden en uitwerkingen hadden soms ook bij andere theorieën opgesomd kunnen worden.

In dit uittreksel heb ik geprobeerd theorie en toepassing uit elkaar te halen.

Theorie heeft een rood kleurtje, toepassing geel, turqois en groen.

De vele voorbeelden zijn niet opgenomen; daarvoor moet je het boek lezen.

PSYCHOLOGIE

Behoeften, piramide van Maslow

Lichamelijk
Veiligheid
Liefde en saamhorigheid
Waardering
Zelfontplooiing
Weten en begrijpen
Schoonheid

Goede omgang, ontwikkelingspsychologie

Sensitieve responsiviteit
Autonomie
Grenzen stellen
Informatie geven, uitleggen

Groepsvorming, fasen

1. Forming
2. Storming
3. Norming

Groepsprocessen, verschil individu

Ego
Concurrentie
Conformisme

Groepsproces, ruil in groep volgens psy. contract

Veiligheid
Invloed
Contact
Overige behoeften

Psychologisch contract

Onbewuste, niet geformaliseerde verwachtingen tussen organisatie en leden.

Gedrag, produkt van, gedragsleer

Persoon
De fysieke omgeving
De sociale omgeving
> Gedrag is doelgericht
> Doel is vervullen van behoeften (simplificatie)

Gedrag, classificatie van, Leary

BOVEN
Competitief Leidend
Aanvallend Actief helpend
TEGEN SAMEN
Protesterend Inlevend
Teruggetrokken Meegaand
ONDER

GEDRAGSMODIFICATIE

Stimulus/response

1. Prikkel of stimulus
2. Gedrag wat volgt
3. Gevolgen van gedrag > straf/beloning

Gedragsmodificatie c.q. stimulus/response Maslow/Skinner

Conditioneren
– systematisch belonen gewenst gedrag
– systematisch bestraffen van ongewenst gedrag

Stimuluscontrole: gewenste gedrag uitlokken en dan belonen

Prikkel of stimulus

Energieoverschot
Fysieke onbehaaglijkheid
Verveling
Geen aandacht krijgen
Status vergroten

Straffen en belonen

Soorten beloningen
· Kennis van resultaten; feedback
· Sociale consequenties: complimenten, aandacht, straf, boosheid
· Materieel: geld, snoep, kwijtraken
· Activiteiten: tv kijken, lezen, uitgaan, vrije tijd, voorlezen, strafwerk, schoonmaken
Belonen beter dan straf
· Straf als aandacht is beloner
· Geen voorbeeld model
· Sfeer wordt bedorven, relatie ook
· Korte termijn effect: gedrag wordt onderdukt maar niet "uitgewist"
Hoe belonen
· Direct
· Consequent
· Meer belonen dan straffen
· Overvraag niet, wees tevreden met kleine verbeteringen
Opmerkingen
· Benodigde beloningen nemen af
· Niet alle beloningen op voorhand
· Bekijk wie wat op prijs stelt: dat zijn potentiële beloningen

SYSTEEM

Systeem, Games people play, Eric Berne

Sociale spelletjes
Rollen en regels
Patroon

Systeemtheorie

School is een systeem
Conflicten zijn onderdeel van het spel of systeem "school"

Onrechtvaardigheid veroorzaakt frustratie

Frustratie veroorzaakt ordeproblemen

Drie ontwikkelingsfasen, Freire

1. Magisch, lot
2. Naïef, persoon
3. Kritisch, systeem

Systeem, beter systeem, Freire

Beter in staat tot liefde

Systeem, algemeen

Analyseer op welke manier het systeem of het spelletje de problemen veroorzaakt.

Ontwerp systeem anders. Redeneer vanuit behoeften.

Specifiek probleem in stappen aanpakken

1. Vertel het problematische incident
2. Identificeer het conflictptroon
3. Brainstorm over oplossing
4. Stel een democratisch plan van uitvoering vast
5. Oplossing bevredigend voor iedereen
6. Het probleem is blijvend verdwenen ... of niet

Systeem

1. Wie
2. Welk gedrag veranderen
3. Observeer en registreer, grafiek
4. Stel norm
5. Versterkers/beloningen
6. Een tijdlang systematisch toepassen

FASEN

Preventie

Algemeen
· Bouw goede relatie op met leerlingen.
· Belonen.
· Betrek leerlingen bij les; geef verantwoordelijkheid
Zorg dat elementaire zaken goed zitten, t.a.v
· Zitten en lopen
· Uitdelen en opbergen
· Regels en procedures
Doelen voor regels en procedures
· Leren
· Socialiseren
· Normen en waarden
Voorkom vragen om problemen
· Lang durende uitleg
· Nabespreken gemaakte oefening
· Bespreken vraag voor vraag huis- of proefwerk
· Commotie oproepend klasgesprek

Stopgedrag

Beginnend rumoer opmerken en stoppen
· Ogen in rug, 100% pakkans
· Iedereen individueel zien
· Niet laten gaan
· Reageren, meteen
Effectief reageren zodat het gedrag stopt
· Aangepast, i.o.m. ernst
· Bij herhaling krachtiger reageren
· Geen tegenreacties uitlokken
· Relatie met leerling niet schaden
Hoe
· Leerling aankijken, contact maken
· Duidelijk maken dat hij moet stoppen
· Gebiedende wijs, geen opening voor tegenreactie
· Niet snauwen, geen borstel gooien, grapje
· Uw wil, leiding, vastberadenheid
· Haalbaar
· Dus niet doorgaan met lesgeven als het gedrag niet stopt
· Checken of gestopt, bv nog even aankijken
· Bv: aankijken, even pauzeren, vragen, ssst
· Bv: klap op tafel, donderpreek, "eruit"
· Middels ik-boodschap:
 benoem gedrag
 benoem effect in gevoel
 geef alternatief voor leerling
Straffen, algemeen
· Zo onaangenaam dat gedrag niet meer herhaald wordt
· Positieve neveneffecten zijn meegenomen; iets leren.
· Geen vergelding of wraak.
· Specifiek heropvoedend effect passend bij vergrijp.
· Regels moeten helder zijn.
· Gewenste gedrag moet duidelijk zijn.
· Straf moet onmiddellijk zijn.
· Tegengestelde visies: heel streng of niet zo streng
Straffen, voorbeelden
· Berisping of kritiek
· Strafwerk maken
· Op een andere plek zitten
· Terugkomen
· Gedwongen dienstverlening
· Verwijdering uit de les

Conflict

Vermijden
Verdoezelen
Confrontatie: macht > straffen
Confrontatie: onderhandelen

SAMENVATTING, Rode lijn in de aanpak

Analyseer leerling, leerkracht, relatie, omgeving, systeem.

Ga daar slim mee om: ontwerp, reageer, geef.

Neem de leiding.

Preventie, goede relatie, belonen, stopgedrag, onderhandelen.

Straf moet soms, soms niet op te lossen, zoek steun.